



## Luuk van Middelaar

# 44 Europese leiders op de foto: samen tegen Rusland

Vrijwel heel Europa komt donderdag in de Praagse Burcht bijeen. De leiders van de 27 EU-landen - Scholz, Macron, Rutte en hun collega's. Maar ook Liz Truss, invliegend vanuit Brexit-Londen. Plus de Turkse president Erdogan, de Noorse en Albanese premiers en leiders van nog twaalf Europese staten buiten de Unie. Vanuit Kiev belt president Zelensky in per video. In totaal 44 gasten. Voornaamste afwezigen: Poetin en Loekasjenko, de presidenten van Rusland en Wit-Rusland.

Bij alle spanning over de afloop van de oorlog in Oekraïne staat één strategische uitkomst vast: Rusland en de rest van Europa zullen voor lange tijd geopolitieke rivalen zijn. Stap voor stap trekken Europese leiders de conclusie uit dit politieke feit. Daarin ligt het belang van de Praagse top, waar de 44 leiders een 'Europese Politieke Gemeenschap' zullen oprichten.

Zo zag het er niet uit toen de Fran-

se van beleid. Het succes zit in de gastenlijst, een 'familiefoto' die eenheid uitstraalt en het besluit opnieuw bijeen te komen. Concrete afspraken - over energie of veiligheid - zijn welkom, maar zullen naar het oordeel van experts misschien wat magertjes uitvallen. Dat hindert niet: de kern ligt in de bijeenkomst zelf, het rode tapijt, de draaiende camera's en de gelegenheid voor 44 leiders om zaken te doen, gezamenlijk en in groepjes. Dat vraagt niet om vergaande institutionalisering; het model is eerder de G20 dan de EU.

Heel wezenlijk: in Praag ontmoeten de leiders elkaar als *gelijken*. De 17 landen van buiten de EU voelen weinig voor de tweederangs rol van 'kandidaat', 'aspirant' of 'ex'. Beide EU-voorzitters, Charles Michel en Ursula von der Leyen, doen er dus goed aan vooral faciliterend op te treden. Een overmaat EU-vlaggen verstoort het feest. Vandaar ook het te verwachten besluit om de vervolgtop in een niet-EU-hoofdstad te houden, zoals Londen, Oslo of - de Moldavische kanshebber - Chisinau.

## Altijd heikel: wordt de naam Europese Politieke Gemeenschap, Europees Politiek Forum, of E44?

se president Macron het plan lanceerde, op 9 mei in Straatsburg. Wat voegt zo'n nieuwe Europese organisatie toe, vroegen critici zich af. Wantrouwend ontwaarden Warschau, Kiev en ook Berlijn er een Franse poging in om Oekraïnes EU-toetreding te vertragen met een extra wachtkamer. Herinneringen aan een eerder Parijs' idee voor zo'n Europese buitenring, opgezet door president François Mitterrand na de geopolitieke schok van 1989, zitten diep.

Toch kreeg het idee momentum, zeker sinds de EU-regeringsleiders in juni aan Oekraïne de status van kandidaat-lid gaven. Oekraïne hoort „bij ons”, klonk het, een onomkeerbare belofte. Dit *commitment* temperde Oost-Europese argwaan over Franse of Nederlandse verdragstactiek.

Tegelijk is duidelijk dat Oekraïnes echte toetreding tot de Unie zeker tien jaar of langer zal duren. En het land heeft vandaag al strategisch belang bij een zichtbare verankering in „de Europese wereld”. Bij een thuis aan onze zijde van de nieuwe, hardere breuklijn die sinds 24 februari het continent doorklieft.

Zo'n meteen toegankelijk thuis in Europa biedt het bredere forum dat in Praag gestalte krijgt. Dat maakt de top een zaak van hoge politiek, niet

Niet alleen de oorlog in Oekraïne is reden voor de bijeenkomst. Vanwege Brexit en de gestrande besprekingen met Turkije zullen twee strategische spelers waarschijnlijk nooit deel uitmaken van de EU. Hetzelfde geldt voor gasgrootmacht Noorwegen en het welvarende Zwitserland. Tegelijk toont de Russische oorlog hoezeer alle Europese staten, binnen en buiten de EU, geostrategische belangen delen. Heel zinvol om daar bij tijd en wijle samen op topniveau over te spreken.

Tot slot de naam, altijd een heikel punt. De term 'Gemeenschap' klinkt naar Brits oor te veel naar een voorloper van de EU. Recent maakt de term 'Europees Politiek Forum' opgang. Sneller opgepikt in de spreektaal en dichterbij het voorbeeld van de G20 zou 'E44' zijn, naar het aantal deelnemers.

De premier van Albanië, Edi Rama, drukte zijn enthousiasme voor het idee onlangs als volgt uit: „Wij zitten misschien niet in de EU, maar behoren wel tot de 'E'.” Trots op territoriale lotsverbondenheid, verlangend deze politiek zichtbaar te maken. Met de groepsfoto van de Praagse burcht zeggen de 44 tegen Moskou, de rest van de wereld én ons Europeanen thuis: we kibbelen over van alles maar als het erom spant, sluiten we de gelederen, als familie.